

szolgálja a pernek is végső alapelvét: a jó igazságszolgáltatást. A jog szabályai sem mindig egyenlő tekintélyűek — a lényegét érintő feltétlen érvényre juttatandó szabályok mellett vannak a jognak technikai természetű szabályai, amelyek merev alkalmazása a summum ius, summa iniuria panaszához juttatna el. Ha ezt a jogszabály hajlékonyabb alkalmazásával a bíróság megelőzi, a salus rei publicae indokolja a netán feltehető szabálysértést.

B. S.

Hézagok és ellentétek perrendtartásunkban.

Irta: *ifj. Zsembery István dr.*

I. A keresettől való elállás következményei a státusperekben.

A polgári perrendtartás javaslatában eredetileg a Pp. 666. §-ának jelenlegi első öt bekezdése szabályozta a keresettől való elállást és következményeit.

A képviselőház igazságügyi bizottsága úgy találta, hogy: „Mínthogy az elállásnak jogkövetkezményeit a házassági perekben ez a §. kimerítően szabályozza, a javaslatnak erre vonatkozó, a 186. §-ban foglalt rendelkezései nem alkalmazhatók; célszerűnek mutatkozott ezt a §. végén új bekezdésként a következő szövegben kifejezni: „a 186. §. a házassági perben nem nyer alkalmazást.”

Igy került a Pp. 666. §-ába az új, hatodik bekezdés.

Az így kirekesztett 186. §. *harmadik* bekezdése két lényeges szabályt tartalmaz:

1. a keresetlevél beadásának magánjogi hatályai fennmaradnak, ha az elállás bejelentésétől számított 30 nap alatt, felperes keresetlevelét újból szabályszerűen benyújtja,

2. az alperes kívánatára a pernek addigi költségeiben az elálló felperest marasztalni kell.

Ezek közül az utóbbi szabály nyilván fennáll a státusperekben is, ha nem a 186. §. alapján, akkor a 424. §. és 425. §-ok következtében.

Kérdés tehát, hogy a törvényhozó valóban ki akarta-e rekeszteni a státusperekre vonatkozó eljárásból a 186. §. *harmadik* bekezdésének a magánjogi hatály fenntartásáról szóló szabályát.

Hogy ez a — magánjogi hatály fennmaradására vonatkozó — elv alkalmazandó a keresetlevél visszautasításának esetében, a pergátló ítélet esetében (184. §.), a keresetlevél kézbesítésének akadályai esetében (147. §.), kitéunik — ellenkező rendelkezés hiányában — a 642. §. első bekezdésének általános szabályából: mely az általános törvényszéki eljárás szabályainak alkalmazását rendeli a státusperekben. Ennek az elvnek érvényesülésére utal a 653. §. *harmadik* bekezdése is, mely szerint a keresetlevél visszautasítása esetén, felperest erre a jogára még külön figyelmeztetni is kell.

Látjuk tehát, hogy a törvényhozó ennek a generális elvnek az alkalmazását a házassági perben általában megengedte. Ha tehát speciálisan az elállás esetében akarta volna kizárni az elv

érvényesülését, indokolnia kellett volna. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a fent idézett indokolás, épen ellenkezőleg, a 666. §. utolsó bekezdésének csupán magyarázó jelentőséget tulajdonított: így arra kell következtetnünk, hogy a törvényhozónak nem volt szándékában a Pp. 186. §. harmadik bekezdésében foglalt e szabály hatályon kívül helyezése. Vagyis: *a Pp. 666. §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés szóhangzata és törvényhozó valódi akarata között hézag van, — amennyiben a törvényhozó a státusperekben való alkalmazásból csak a 186. §. első, második, negyedik és ötödik bekezdését kívánta kirekeszteni, a harmadik bekezdést nem.*

Mint hogy a törvény alkalmazásánál a törvényhozó kétségtelenül kivethető akaratát kell követnünk: a 186. §. harmadik bekezdését a státusperekben alkalmaznunk kell.

Ezzel kapcsolatban kell még megemlékeznünk a következő hézagról is:

A Pp. 696. §. a gyermek törvényességének megtámadása iránti perekben a 666. §. utolsó bekezdését kihagyja a megfelelően alkalmazandó törvényhelyek közül. Ezzel szemben kiskorúság meghosszabbítása, gondnokság alá helyezés és atyai hatalom gyakorlatától való megfosztás iránti perekben a 715., 729., illetve 731. §-ok az egész 666. §. alkalmazását rendelik.

E hézag nyilván technikai okokból jött létre annak következtében, hogy az utolsó bekezdést a 666. §-ba pótlólag vették fel.

II. Az ítéletek jogerőre emelkedésének időpontja a státusperekben.

Más természetű következményekkel járt a perrendtartás eredeti javaslatának alábbi módosítása:

A Pp. 672. §. a mulasztás következményeit szabályozza a státusperekben. A képviselőház igazságügyi bizottsága úgy találta, hogy:

„Mint hogy 542. §. szerint hat hónap elteltéig van igazolásnak helye, és mint hogy az igazolásnak az ítélet jogerőre emelkedésére halasztó hatálya nincs, megeshetik, hogy az ítélet jogerőre emelkedése után több hónappal él a fél igazolási kérelemmel, melynek sikere esetén megdőlhét a jogerőre emelkedett olyan felbontó ítélet, amelynek alapján az egyik, vagy másik fél már újabb házasságot kötött. Az ilyen esetek lehetőségét a bizottság ki akarta zárni. Ezért a bizottság a 672. §-ba a következő új bekezdést vette fel: Házassági perekben az igazolás határideje 15 nap, amely az elmulasztott határnaptól, határidőknél pedig a határidő utolsó napjától számítódik. Az ítélet csak e határidő elteltével emelkedik jogerőre.“ Így az utolsó bekezdés belekerült a 672. §-ba.

Az indítványból kitűnik, hogy az igazságügyi bizottság a házassági perekben hozott bontó vagy érvénytelenítő ítéletekre gondolt elsősorban; ez a szempont vezette tehát a törvényhozót is. A rendelkezés szövegezése azonban túllépett a célon, mert a célzottakon kívül nemcsak az összes többi házassági ítéleteknél függesztette fel a jogerőre emelkedést újabb 15 napra, hanem — miután a 715., 729., 731. §-ok a 672-t megfelelően alkalmazni.

rendelik — ez a rendelkezés a gondnokság alá helyezési, kiskorúság meghosszabbítási és atyai hatalomtól való megfosztási perekben hozott ítéletekre is kiterjed. Ezek közül, legalább is a gondnokság alá helyezési és a kiskorúságmeghosszabbítási ítéleteknél az indokolásban hangoztatott szemponthoz hasonló szempont sem merül fel, sőt ellenkezőleg: inkább a cselekvőképességében korlátolt személy rendelkező jogának mielőbbi megszorításához, tehát nem az ítélet jogerőre emelkedésének felfüggesztéséhez, hanem annak mielőbbi megtörténtehez, fűződik közérdek.

Ellentétben a 666. §. utolsó bekezdésének fentebb tárgyalt esetével — itt a törvényhozó szándéka kétségtelenül egyezik a törvényhely szövegével és csupán rendelkezéseinek távolabbi kihatásait nem tartotta szem előtt. Ezért, míg a 666. §-nál a törvényhozói akarattal meg nem egyező szövegnek mellőzésére de lege lata is van alap, jelen esetben nem alapozható meg a rendelkezés félretétele. Tehát a 672. §. ut. bekezdését az említett összes státusperekben alkalmazni kell.

E helyütt reá kell mutatnom arra is, hogy míg a Pp. 715., 729. és 731. §-ai a 672. §. utolsó bekezdését a kiskorúságmeghosszabbítási, gondnokságálahelyezési és atyai hatalomtól való megfosztási eljárásokra kiterjesztik, addig a Pp. 696. §-a — ismét nyilván szerkesztés-technikai okokból — a 672. §. utolsó bekezdését, a gyermek törvényességének megtámadása iránti perekben megfelelően alkalmazandó szakaszok közül kihagyja.

III. Szakértő díjainak előlegezése az árvaszéki ügyész által indított perekben.

A perrendtartás két esetben kötelezi az államkincstárt a szakértő díjainak és költségeinek előlegezésére: nevezetesen a bizonyító fél szegénysége esetén (133. §. 4. p.) és az esetben, ha a kiskorúság meghosszabbítása, illetve a gondnokság alá helyezés iránti pert az árvaszéki ügyész indította. (714. §. második bek.)

A Te. 20. §-a a szegénységi jogon pereskedő fél helyett előlegezendő szakértői munkadíjakra vonatkozólag úgy rendelkezik, hogy ezeket az államkincstár nem előlegezi az esetben, ha a bíróság székhelyén lakó állandóan alkalmazott szakértőt hallgatott meg.

A törvény nyitva hagyja azt a kérdést, hogy az árvaszéki ügyész által indított perekben a szakértő munkadíjai tekintetében a fentiekhez hasonlóan kell-e eljárni, vagy pedig kifejezett módosítás hiányában a régi jogszabályt kell-e alkalmazni. Itt tehát hézag van a törvény (Te.) szövegében.

Jelenleg az állandó bírói gyakorlat úgy tölti ki ezt a hézagot, hogy az árvaszéki ügyész által indított perekben a 714. §. külön rendelkezése nélkül is alkalmazza per analogiam a szegénységi jogra vonatkozó szabályokat. (Különösen a Te. 18. és 19. §-ait, valamint az említett 20. §-t is.) Ha ez az alkalmazás megfelel is a törvény intenciójának, kétségtelen, hogy a Te. említett szakaszainak szövegezése eltérő magyarázatra is módot ad.